

សេវាទំនាក់ចុះក្នុងការបង្ហាញព័ត៌មានស៊ីបីឡូត
អត្ថប័ណ្ណិតប្រព័ន្ធគិសាទរាងក្នុងការបង្ហាញព័ត៌មានស៊ីបីឡូត

ព័ត៌មានពិនិត្យអនុវត្តន៍ទៅការជាកំណើនការ

លំណីលំដាប់លេខ: ០០៣/០៧-០៩-២០១៣-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ភាពីជាកំណើនការ: មេធាផីការពារក្តីបស់ មាល មុត

ដាក់ដូន: សហគមន៍ប្រព័ន្ធ

ភាសាអិរិយ: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣

ឯកសារបញ្ជី

TRANSLATION/TRADUCTION

ថ្ងៃទី (Date): 26-Sep-2013, 10:38

CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ការសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ការសារ ស្មើឱ្យឯធម៌ដោយភាពីជាកំណើនការ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ការដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង់គ្លេសដីម្រោះ សម្រាត/Confidential

ចំណាត់ថ្នាក់ការសារ ឱ្យរាយការណ៍សារ:

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណែនាម: អាសន្ន:

ឈ្មោះ: មន្ត្រីកំព្យិក:

ហត្ថលេខា:

សំណើឯកសារ ឯកសារ ស្មើឱ្យឯធម៌ដោយភាពីជាកំណើនការ និង

ក្នុងការបង្ហាញព័ត៌មានស៊ីបីឡូត

ឯកសារបញ្ជី:

សហគមន៍

អាមី ឌីអាម

Michael G. KARNAVAS

ឯកសារបញ្ជី:

សហគមន៍ស៊ីបីឡូត

មេក្រា ឲ្យ ឬ ឈ្មោះ

មេក្រា Mark HARMON

សហគមន៍ស៊ីបីឡូត

ជាបាន

Andrew CAYLEY

ដើរបញ្ជីនៅលើប្រព័ន្ធដែលបានរក្សាទុក

អនុលាយមធានវិធាន ៧១ នៃវិធានដោក្រឹង អ.វ.ត.ក ពាណិជ្ជៈ តាមរយៈសហមេដារីការពារក្តីរបស់គាត់ (“ក្រុមមេដារីការពារក្តី”) ហើយ មាស មុន ស្ថិស្តការអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណាំរឿង ០០៣ និង ចូលរួម ក្នុងការសំណើបងអេតកាមដ្ឋានទូទាត់។ សំណើនេះត្រូវបានដើឡើងជាចាត់ ដើឡើការពាលិត្ទិរបស់ហើយ មាស មុន ក្នុងការទូទាលបានពេលវេលា និងមធ្យាបាយត្រប់ត្រាន់ ដើម្បីត្រូវការពារក្តីរបស់គាត់។ អនុលាយមធានវិធាន ៧១ នៃវិធានដោក្រឹង សំណើនេះអាចទូទាលយកបាន។ វិធាននេះថែងចាំ “ឆ្លាប់ស្តីពីការ បង្កើតអង្គដំនីជប្រជាមួយក្នុងតុលាការកម្ពុជា វិធានដោក្រឹង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និង បទបង្ហារដួលបាល ទាំងអស់ជាងមាន ត្រូវតែបក្សបាយក្នុងនិយការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់និនសង្ឃឹម...”។ នៅក្នុង និយនេះ ក) កិច្ចដំណើរការនិតិវិធីនៅក្នុងអង្គដំនីជប្រជាមួយ ត្រូវតែមានយុត្តិធម៌... ឬ) ដនែដែលត្រូវ បានសង្ឃឹម ប្រព័ន្ធដោទប្រកាស់ ត្រូវចាត់ទុកចាត្រានៅទេស ដរាបណាពិនិត្យភាពរបស់គេមិនទាន់ត្រូវបាន រកដើរ។ ដនែទាំងនេះមានសិទ្ធិទូទាលដំណើរការដើឡើសដល់ខ្លួនរដោកបានប្រកាស់...”។ មេដារី ការពារក្តី ស្ថិស្តការសំណើនេះជាការសារអង្គភេសសិទ្ធិ វួចសិមដាក់ការសារឡើងជាប្រាប់ដែល ការបកប្រែត្រូវបានបញ្ចប់។ នេះជាការចាត់បានដោយហេតុថា អង្គភាបកប្រភាព បានបង្ហាញចាន្តិន អាចបញ្ចប់ការបកប្រែនេះឡាយទាន់ពេលវេលាខ្សែយ៍ (ឧបារណ៍៖ ចាន្តិននឹងចំណាយពេលវេសពី ១៩ ដើម្បីបញ្ចប់ការបកប្រែសំណើនេះដែលមានកម្រាល់ ១៣ ចំពោះ)¹

I- សារពន្លេ

- ១ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ អង្គភាពគាំពារមេដារីការពារក្តី បានដើរិបិទមួយទៅ ការិយាល័យសហគម្រោមសំណើបងអេត ស្ថិស្តការអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណាំរឿង ០០៣ និង ០០៥²។
- ២ នៅថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ អង្គភាពគាំពារមេដារីការពារក្តី បានដើរិបិទមួយទៅពាណិជ្ជៈ ការិយាល័យសហគម្រោមសំណើបងអេត ដោយគូសបញ្ចប់ថា ខ្លួនពុំបានទូទាលចម្លើយពបពិ ការិយាល័យសហគម្រោមសំណើបងអេតនោះទេ និងក្រោងចេញលើក្រុមក្នុងការពារក្តីក្នុងសំណាំរឿង ០០៣ និង ០០៥” ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០។

¹ ស្ថិស្តការអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណាំរឿង និងការបកប្រែការណ៍ ដើឡើងជាការពារក្តី “កម្មវត្ថុ៖ សំណើនេះការបកប្រែ” ចុះថ្ងៃទី ២៨ សៀវភៅ ២០១៣។

² លិខិតិអង្គភាពគាំពារមេដារីការពារក្តី ដើឡើងទៅការិយាល័យសហគម្រោមសំណើបងអេត “សិទ្ធិក្នុងការពារក្តីក្នុងសំណាំរឿង ០០៣ និង ០០៥” ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០។

ជំរូបសាធារណៈណានិត្យបានជាបន្ទាន់៖^៣

- ៣ នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ការិយាល័យសហព័ត៌ម្រាមសុំបន្ទាន់បានធ្វើបិទម្មបយ ទៅកាន់អង្គភាពគំពារមេដារីការពារកី ដោយគួលបង្កាត់ថា សហព័ត៌ម្រាមសុំបន្ទាន់មិនអាច ផ្តល់ការអនុញ្ញាតឱ្យមិនមែនសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ បានទៅ ដោយសារតែ “សិទ្ធិក្នុងការ ការពារកី ត្រូវបានអនុវត្តយ៉ាងពេញលេញ” (និង គោលការណីនឹងសមភាពនៃគួការ ត្រូវតែគោរព យ៉ាងមិនម៉ាត់) នៅពេលដានធម្មាក់ត្រូវបានថាទប្រកាស និងភាយជាតុការកីម្មយ៉ាងកិច្ចដែលការ និតិវិធី។ ទៅដោយនេះកី កាលណានិត្យដានធម្មាក់តុលានៅត្រូវបានជាទប្រកាសជាផ្លូវការនៅថ្ងៃយ៉ាង សិទ្ធិរបស់គាត់នៅមានកម្រិត។ ក្រណីនេះត្រូវអនុវត្តនៅត្រប់ប្រព័ន្ធនិតិវិធី”^៤។
- ៤ នៅថ្ងៃទី ៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ការិយាល័យសហព័ត៌ម្រាមសុំបន្ទាន់បានចេញលើក្នុំសម្រេច ម្មបយ បដិសេបញ្ជាតិដាក់របស់លោក គង់ សំអុន ដាមេដារីចាត់តាំងបណ្តាល់អាបន្ទក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ ដែលស្នើសុំការអនុញ្ញាតឱ្យមិនមែនសំណុំរឿង^៥។
- ៥ នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ការិយាល័យសហព័ត៌ម្រាមសុំបន្ទាន់បានបដិសេបសំណុំ ពិចារណាយើងវិញ ដែលដាក់ដោយលោក គង់ សំអុន ស្តីពីការមិនអនុញ្ញាតឱ្យមិនមែនម៉ែនលើលោបាប

^៣ លិខិតពីអង្គភាពគំពារមេដារីការពារកីថ្មីនូនទៅការិយាល័យសហព័ត៌ម្រាមសុំបន្ទាន់ “តាមដានលិខិតអង្គភាពគំពារ មេដារីការពារកី ដែលធ្វើបើកមុនស្តីពីទីក្រុងការការពារកី ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤” ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០។

^៤ យោងតាមសំណុំរឿងលោខ ០០៤/០៣-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស សេចក្តីលើប្រព័ន្ធឌីជីថ្មីលើបានមេដារីរបស់ដានធម្មបយ ទុនថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D122/6, កច្ចាមណ្ឌកី ២០៧ ក្រុមមេដារីគ្នានៅការអនុញ្ញាត ដើម្បីចូលបែកមែលបិទិតដែលធ្វើដោយទៅអង្គភាពគំពារមេដារីការពារកីនេះបានទេ។

^៥ យោងតាមសំណុំរឿងលោខ ០០៤/០៣-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស សេចក្តីលើប្រព័ន្ធឌីជីថ្មីលើបានមេដារីរបស់ដានធម្មបយ ទុនថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D122/6, កច្ចាមណ្ឌកី ២០៧ ក្រុមមេដារីគ្នានៅការអនុញ្ញាត ដើម្បីចូលបែកមែលបិទិតដែលធ្វើដោយទៅអង្គភាពគំពារមេដារីការពារកីនេះបានទេ។

សំណាំរឿង^៦

- ៦ នៅថ្ងៃទី ១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៧ សហគមន៍ក្រុមសេបអង្គតអន្តរជាតិប្រជុំ Laurent Kasper-Ansermet បានចេញ សេចក្តីផ្តើលដំណឹងមួយអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្គម ដូនឡាបាក មាស មុត ដោយជម្រាបគាត់ថា ភាគចំណែកសង្គមនេះជាដនសង្គមយុទ្ធយុបនៅក្នុងការសេបអង្គតតាមដ្ឋាន តុលាការដែលកំពុងប្រព័ន្ធដោយ និងចាត់មានសិទ្ធិជាកំណាកំមួយចំនួន វិមានសិទ្ធិច្បាប់មែន សំណាំរឿងបានដែងដោរ^៧
- ៧ នៅថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧ សហគមន៍ក្រុមសេបអង្គតអន្តរជាតិប្រជុំ បានចេញ សេចក្តីសារម្រួចមួយស្ថិតិយុត្តិការបុគ្គល និងគោលនយោបាយសេបអង្គតពាក់ព័ន្ធនឹងជនសង្គម ដែល ក្នុងនោះគាត់បានគូសបញ្ញាកំថា យុត្តិការបុគ្គលលើរូបលោក មាស មុត “ត្រូវបានបញ្ញាកំដោយ កំសុំតាន ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ និងគ្រូប្រើប្រាស់” ហើយ “ការសេបអង្គតតាមដ្ឋាន តុលាការ ដែលធ្វើឡើងដោយ [ការិយាល័យសហគមន៍ក្រុមសេបអង្គត] បានរកយើង្ហាតា [លោក មាស មុត] អាចត្រូវបានចាត់ទុកជាដាននិងមនុស្សម្នាក់ ក្នុងចំណោមមនុស្សដោយទៅតែ ដែលទូលាប ខុសត្រូវតុលាបបំផុតចំពោះបទខ្សែកិត្តដែលត្រូវបានចោចប្រកាសនឹងដើរការសិន្ណានបញ្ញាលើរឿងប្រជុំសេបអង្គត ស្ថិតិយុត្តិការបុគ្គលដែលបានរកចូលរួមក្នុងក្រុមសេបអង្គតជាពេលវេលា^៨
- ៨ នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៧ លោក មាស មុត បានជាកំណាកំសំណើនឹងថាការអង្គភាពគាំពារ មេដារីការពារកី ស្ថិតិយុត្តិការបុគ្គល អាង ឯកត្រា និង លោក Michael G. Karnavas ដើរ ដើរ

^៦ យោងតាមសំណាំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស សេចក្តីលើក្រុមសិទ្ធិច្បាប់ បានមែនជាកំណាកំសំណើនឹងដែលបានចេញឡើង នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D122/6, កម្រាមណ្ឌលទី ២១៧ ក្នុងមេដារីការ ការអនុញ្ញាត ដើម្បីច្បាប់បែកមេដារីការបុគ្គលិកដើម្បីកំណាកំសំណើនឹងដែលបានចេញឡើង។

^៧ សេចក្តីផ្តើលដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្គម [វិភាគ ២៩(១)(យ) ក្នុងសំណាំរឿង ០០៣, ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៧ កម្រាមណ្ឌលទី ៣៧]

^៨ សេចក្តីសារម្រួចមួយស្ថិតិយុត្តិការបុគ្គល និង គោលនយោបាយសេបអង្គតពាក់ព័ន្ធនឹងជនសង្គម ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧ ឯកសារ D48, កម្រាមណ្ឌលទី ១០១

^៩ អចលាងលើកម្រាមណ្ឌលទី ៤៧

សហមេធារីការពារក្តីរបស់គ្រប់គ្រង់^{១០}

៤ នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ អង្គភាពគាំពារមេធារីការពារក្តី តែងតាំងលោក អារ ឯក្ញម និង លោក Michael G. Karnavas ដើរជាសហមេធារីការពារក្តីរបស់លោក មាស មុត ដោយឈាយរបស់ មួលដ្ឋាននៃការមិនគិតប្រាក់កែង (ដោយមានការយល់គ្មាយយ៉ាង សហមេធារីការពារក្តីនឹងត្រូវ ទទួលបានប្រាក់ខបត្តម្របពិសកម្ម ដែលនឹងត្រូវទូទាត់ដួនដោយអនុលោមទៅតាមគម្រោងដំឡូល ផ្លូវកញ្ចប់នៃ អ.វ.ត.ក ប្រសិទ្ធភាព មាស មុត ត្រូវបានសម្រេចថាគារដែនក្រើក) ^{១១}។ រហូត មកដល់ពេលនេះ សហមេធារីនៅតែតាំងការអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណែនជាថ្វីយៗ។

II- ច្បាប់ និង ឧទ្ធផលនៃ

- ៩០ លោក មាស មុត ត្រូវស្វែងរកអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណែនជាថ្វីយៗ ០០៣ និង សំឡួលបានសិទ្ធិចូលរួម ក្នុងការគើរបង្កើតគម្រោងប្រាក់ប្រាក់ ដើម្បីអនុវត្តសាន្តរ៍ក្នុងការទទួលបានការដំឡូលដែលត្រូវបានការពារក្តី ដោយយុត្តិធម៌របស់គ្រប់គ្រង់ ដើម្បីមានពេលវេលា និងមឱ្យបាយគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការព្រៃំការពារក្តី។ លោក មាស មុត ត្រូវបានដួនដំណឹងថាគារដែនសិទ្ធិចូលមិនសំណែនជាថ្វីយៗ ០០៣ ប៉ុណ្ណោះ គាត់មិន ទាន់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណែនជាថ្វីយៗនៅឡើយ។
- ៩១ ការិយាល័យសហគម្រោមស្ថើបនអង្គតកំពុងបដិសេរជមិនឲ្យជនសង្ឃឹមមានសិទ្ធិមិនសំណែនជាថ្វីយៗ បាន ដោយសំរាប់រាយការ សិទ្ធិរបស់ដួនសង្ឃឹមយិម្យយ៉ាមានក្រុមិត និងថា ទាប់ពេលមានការចោរ ប្រកាសជាផ្លូវការជាមុនសិទ្ធិ ទីបនជនសង្ឃឹមអាជអនុវត្តសាន្តរ៍នៃសំឡួលបានល្អប្រាប់ប្រាប់^{១២}។ ការយល់

^{១០} លីខិតិលោក Endeley ត្រូវឱ្យលោក មាស មុត ក្រោមចំណងដើរថា "ការសម្រេចឱ្យការអនេះអាយកអវិកក្រើកក្រុមរបស់លោក និង សេចក្តីសម្រេចឱ្យលើក្នុងការរបស់លោក ត្រូវស្វែងរកប្រាក់ខបត្តម្របដោយមេធារីការពារក្តី អនុលោមតាមគម្រោងដំឡូល ផ្លូវកញ្ចប់របស់ អ.វ.ត.ក" ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D56/11, ការងារណាង ១។

^{១១} អ្នបាយណ៍ការងារណាង ៤

^{១២} សំណើរឿងលាស ០០៤/០៣-០៤-២០០៩អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស លេងក្នុងសម្រេចឱ្យក្នុង និង សារណាប់ខែមីនីសិទ្ធិមាន មេធារីការក្តីរបស់ដួនសង្ឃឹម ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D122/6, ការងារណាង ៤០៧: "នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ នៅក្នុងលិខិតិយោងផ្លូវការអនុញ្ញាតការពារក្តី ការិយាល័យសហគម្រោមស្ថើបនអង្គតបានពន្លេដំឡើ មូលបោក ដែលទាំងឲ្យបដិសេរសំណឹកសង្ឃឹមអនុញ្ញាតឲ្យចូលមិនសំណែនជាថ្វីយៗ ០០៣ និង ០០៤ ឯកសារ ១ ការិយាល័យសហគម្រោម ស្ថើបនអង្គតគ្រប់គ្រង់ ជាប្រព័ន្ធសម្រាប់ការពារក្តី ដើម្បីដោលការងារណាងដឹងសម្រាប់ទាំងពេល និង គោលការណ៍ ៤ នៃ ២២

ក្នុង¹⁷

- ១៤ សិទ្ធិរបស់លោក មាស មុត ក្នុងការទទួលបានពេលវេលា និងមធ្យាបាយគ្រប់គ្រាន់ តីមនបញ្ចប់ ទាំងសិទ្ធិទទួលបានការអនុញ្ញាតចូលរួមដែលសំណុំរឿង។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ជាមួយការ អ្នកជំនាញរឿងករាជ្យ ដែលតាមល្អកម្លាំងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអនុវត្តន៍ជាតិស្តីពិសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិ និងយោបាយ ដោយរដ្ឋជាកាតិ (ផ្ទាធរប្រទេសកម្ពុជា)¹⁸ កំណត់និយមនៃយោងពាក្យ “មធ្យាបាយ គ្រប់គ្រាន់” ថាដាសិទ្ធិដែលប្រកបញ្ចប់ទាំង សិទ្ធិទទួលបានការអនុញ្ញាតចូលរួមដែលឯកសារ និង កំណើតាងដទៃទៀត¹⁹។
- ១៥ ប៊ីតាមសាស្ត្រាថ្មី Wladimiroff “តាមទស្សន៍ជាទូទៅមួយ គេយល់បើព្រៃចា មាត្រា ១៤ នៃ កតិកាសញ្ញាអនុវត្តជាតិស្តីពិសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនិយមយោបាយ ដែលជានាសិទ្ធិទទួលបានការដំឡើងប្រចាំឆ្នាំ ក្នុងយុត្តិធម៌នេះ អាចយកមកអនុវត្តបានចាប់តាំងពីពេលដំបូង នៅពេលដែលបែកក្រុការរប់បែង អាជ្ញាធរធើឲ្យបែងចាប់ដែលសិទ្ធិរបស់ជនសង្ឃឹម²⁰។ ជាការពិត នៅក្នុងបរិបទដោយអ្នកបុន្ណោះ

ត្រូវមានពេលវេលា និង មធ្យាបាយគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ព្រៃមករាយក្នុងបែងចាប់ និង ទាក់ទងជាមួយមេដារីទៅតាមការ រៀបចំសិស្សរបស់គាត់...”។

¹⁷ វិធាន ២១(១) ដែលមួយដៃកម្ពុជា៖ “ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក វិធានដៃក្នុង ឈប់ក្នុងណែនាំអនុវត្ត និង បចបញ្ចប់បាល ទាំងអស់ជាមួយមាន ត្រូវពេលក្រោមក្នុងនីយការរារារដានឱ្យរបស់ជនសង្ឃឹម និងត្រូវចាន់ ជនជាប់ចាន់ និង ជននៃគ្រោះ ដើម្បីជាមានអំពើសម្រាប់ច្បាប់ច្បាប់ និង កិច្ចដំណើរការនិងប្រកបដោយគ្មានភាព ដោយគិតធម៌ពេលបែកបែង និង អ.វ.ត.ក ស និង កិច្ចព្រមព្រៀង...”។

¹⁸ ស្ថាយមឺន៍ការិយាល័យខែត្រូវការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស, គណកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស, គេហទំនាក់ទំនង, មាននៅ <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/> ប្រចេលក្រុមជាតិចំណែកដែលបានបែងចូលនៃការអនុសញ្ញាអនុវត្តជាតិស្តីពិសិទ្ធិប្រជាពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនិយមយោបាយ នៅថ្ងៃទី ១៧ កុលាការ ឆ្នាំ ១៩៨០ និង បានចូលជាសមាជិកនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៨១ ស្ថាយមឺន៍ការិយាល័យខែត្រូវការសហប្រជាជាតិ, គេហទំនាក់ទំនង មាននៅ http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en#3

¹⁹ គណកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស, មគ្គុមណី ៣៨, មាត្រា ១៤: សិទ្ធិស្តីការគ្រប់គ្រាន់ដែលបានការ និង សាលាក្តី និង សិទ្ធិទទួលបានការដំឡើងប្រចាំឆ្នាំ ក្នុងក្រុមជាតិស្តីពិសិទ្ធិ, ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រមទាំងអនុវត្តជាតិ: ការវិភាគដៃក្រោមក្រុមជាតិស្តីពិសិទ្ធិ, CCPR/C/GC/32, ថ្ងៃទី ២៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ កម្រិតណ្ឌិត ៣៣។

²⁰ សាស្ត្រាថ្មី Michail Wladimiroff, សិទ្ធិរបស់ជនសង្ឃឹម និង ជនជាប់ចាន់, ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រមទាំងអនុវត្តជាតិ: ការវិភាគដៃក្រោមក្រុមជាតិស្តីពិសិទ្ធិ, Michael Bohlander, ed., ២០០៧), មាននៅ http://www.wlaws.com/The_Rights_of_Suspects_and_Accused.pdf, អារីស្តី N.A. Noor Mohammad, និង លីអុនីស់ហ៊ុក កំណត់ដោយច្បាប់ ចំពោះជនដែលបានចេញប្រការដែលបានបង្កើត, ច្បាប់អនុវត្តជាតិស្តីពិសិទ្ធិ ១៤៥-១៥៦ (Louis Henkin

ដំនុះជាម្រោងបណ្តាលការសារពេទ្យបណ្តាលអនុញ្ញាត ជាទីស្ថិតិ និងសាធារណ៍
នយោបាយទាំងនេះ មានចាប់យកមកអនុវត្តបាន នៅក្នុងបង្កើរការនឹងពីវិធី²¹។

១៦ ដូចគ្នានេះដែរ គូលាការសិទ្ធិមនុស្សអ៊ីរុបដែល ការិយាល័យសហគោះក្រោមស្ថិតិ ដកស្រប
យុត្តិធម៌ស្ថិតិ បានសម្រេចថា សិទ្ធិដែលត្រូវបានធានាដោយមាត្រា និងអនុញ្ញាតអ៊ីរុប
ដើម្បីការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសេវាការដាយមូលដ្ឋាន (មាត្រានៃអនុញ្ញាតអ៊ីរុបដើម្បីការពារសិទ្ធិមនុស្ស²²
និងសេវាការដាយមូលដ្ឋាន ដែលស្របគ្រោះទៅអាជីវកម្ម ១៤ នៃអនុញ្ញាតអនុញ្ញាតអ៊ីរុបដែលរដ្ឋ និង
សិទ្ធិនយោបាយ) អាចអនុវត្តបានចំណោមដែលមាត្រាត្រូវបានចោរប្រកាសដាយក្សាម។
នៅពេលណាម៉ែនកម្មការរបស់អាជ្ញាធរធ្វើឡើប៉ះពាល់ដល់ជនសង្គ័យ²³។

ed., Columbia Press ១៩៨៩) និង M. NOVAK, អនុលោភាពអនុការសហប្រជាតិស្ថិតិ និងសិទ្ធិនយោបាយ៖ សេចក្តី
ពន្យល់នៃអនុសញ្ញា CCPR 245 (N.P. Engel ចាប់ពីអនុក្រង់ ១៩៩៣)។

²¹ ស្ថិតិមិនកំណត់រឿង នៅ et al., ០០៧/១៨-២០០៣-២០០៤-អ.វ.ត.ក/OCIJ(PTC42), សេចក្តីសំឡេចប៉ុណ្ណោះ ដែលបានកំណត់នៅចុះថ្ងៃ ៣៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧, D264/2/6, ការចាយណ្ហី ១៣: “ដើម្បីគាលបំណងផែគុណភាព បទប្បញ្ញត្តិនៃ
មាត្រា ១៥ និង ១៥ នៃអនុសញ្ញាច្នៃជាតិស្ថិតិ និងសិទ្ធិនយោបាយ អាចមួយការអនុវត្តបានឡើត្រប់ពេលពាក្យកាលនៃ
ក្នុងជំណើរការនឹងគិតិវិធីនៅចំណោមមុខ អ.វ.ត.ក.”

²² ស្ថិតិមិនកំណត់រឿង នៅ et al., ០០២/១៩-២០០៧-ECCC/OCIJ, ទីប្រឈមគ្រួម ដោយសហគោះក្រោម
ក្រុមហ៊ោន Marcel Lemonde ទៅនឹងពាក្យក្នុងធនធាន ដែលជាកំនើនសមឱ្ភោះ នៃការ និង អេវី សំដី, នៅទី ៤ នៃ វិធីការ
ឆ្នាំ ២០០៤, ៤១ ស្ថិតិមិនកំណត់រឿង នៅ et al., ០០២/១៩-២០០៧-ECCC/OCIJ, ធនធានប្រជាពិតិមិន និង ការពួកធម្មបស់កាតិ
ទាក់ទងនឹងការបកប្រាកាស នៅទី ១៤ នៃ ឱច្ចុទា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ, A190, ចំណុច ៤, ៧, ១៣។

²³ សារ្យុលាយឪ Michaïl Wladimiroff, ពិភាក្សាឌីភីការពាណិជ្ជកម្ម និងសិទ្ធិនយោបាយ នៅសាលាក្តីពិសេស
គូលាការកំមាន: “មាត្រា ២១ នៃលក្ខណីកំរូបសំគុណភាព ICTY និង មាត្រា ២០ នៃលក្ខណីកំរូបសំគុណភាព ICTR អនុញ្ញាតឲ្យ
ជនជាប់ចោរមានសិទ្ធិទូលាតានការផ្តល់ជំណើរក្សាម។ ស្ថិតិលក្ខណៈនៃបទចាយណ្ហីដើម្បីគិតិវិធី
នោះទាំងនេះ នឹងត្រូវបែងប្រើប្រាយ..។ គ្រូការសំគាល់ចោរ ក្នុងរិបទនេះ ទាំងអនុញ្ញាតអ៊ីរុបដើម្បីការពារសិទ្ធិមនុស្ស និង សេវាការ
ជាមូលដ្ឋាន ECHR និង ICCPR ស្មូលកំមិនបានបង្ហាញអំពីការពាណិជ្ជកម្មនៃសង្គ័យ និង ជនជាប់ចោរនោះទេ។ ទេះប៉ុន្មាន
អនុលោភាពចាប់បើក្រុមប្រឈមចាយណ្ហីទាំងមួយជាមុន និងបានរាយការក្នុងបោះឆ្នោត លក្ខណៈរបស់គឺក្នុងរបស់
គូលាការកំណត់នេះ និងការដំឡើងស្ថិតិមិនកំណត់នេះ ត្រូវបានចូលរួមនៅក្នុងនិរតែងៗ និងបំបាត់
សង្គម និងបំបាត់ នៃការដំឡើងប្រាកំដើម្បី ដើម្បីបានការសំនើនៃជនជាប់ចោរ នៅក្នុងការពារសិទ្ធិ
មនុស្ស និង សេវាការជាមូលដ្ឋាន ចាប់ចូលរួមនៅក្នុងរិបទនេះ។ គ្រូបានបំពេញការ
នៅពេលដែលជាមូលដ្ឋាន យល់បែងក្នុងការបានបំពេញការនៅត្រូវបានបំពេញក្នុងការបានបំពេញការ។” Michaïl

១៧ ក្នុងរឿងកី Kangasluoma ទល់នឹង ប្រទស្សនប្បាំងឆ្លង គុណាការសិទ្ធិមនុស្សអើរូប ពិធារណាផីម្រោ ឲ្យដឹងថាទីសិទ្ធិខ្លួនបានការដំឡើងប្រែងប្រឈរ ត្រូវបានរំលែកបំពាន ឬ យ៉ាងណាយ ដើម្បីធ្វើឱ្យឆ្លះបាន គេត្រូវសម្រេចដំឡើងថាទីកិច្ចដំណើរការនឹងពិធីថាប់ផ្តើមនៅពេលណាយ ម្នាក់បណ្តីន Kangasluoma នេះអាមេរិក កិច្ចដំណើរការនឹងពិធីថាប់ផ្តើមភាគម បន្ទាប់ពីនិងគាល សុវត្ថិភ័យគាត់ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨០ ទៅបីជាត កាលពេលនោះគាត់មិនទាន់ត្រូវបានយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងណាយដោយ។ ដូរកិច្ចនៃអាមេរិក កិច្ចដំណើរការនឹងពិធីមិនទាន់ថាប់ផ្តើមនៅឡើយទេ តើទាល់តែអល់ឆ្នាំ ១៩៨៤ ទីបិច្ឆេទដំណើរការនឹងពិធីថាប់ផ្តើម គឺនៅពេលពេលនោះដែល Kangasluoma ត្រូវបានទោទ្របាន ជាដូរការពីបទឈ្មោះសព្វប្បទណ្ឌ តាមរយៈសេចក្តីផ្តើនដំណើរការអ្នយ²⁴។ គុណាការសិទ្ធិមនុស្សអើរូប គូសហព័ន្ធទីជាត រយៈពេលដែលត្រូវបានយកមកពិធារណា “គឺពេលនៃបានបាប់ពីរាជរាជ មានសមត្ថកិច្ចដំណើរការដែលបុគ្គលម្នាក់ ថាគាត់បានប្រព័ន្ធបន្ទីរបទឈ្មោះសព្វប្បទណ្ឌ ឬអំពីអ្នខេត្ត របស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដែលអាចជាបច្ចុប្បន្ននៃការទោទ្របានបែបនេះ និងដែលធ្វើឲ្យបានបែបនេះ ពាល់ដែលស្ថានភាពរបស់ដែនសង្ឃឹម”។ គុណាការបានបើកឡើងថា “អនុធមាមតួតិសារ្យ មិនបែបប្រុបរបស់គុណាការនេះ ដួនម្នាក់ត្រូវបានរកយើងឡាតាមមុខសញ្ញានេះ “បទទោទ្រ” ម្នាយកាលណាមានការបើកការសុំបានដែលបច្ចុប្បន្នយកពាក់ព័ន្ធនឹងករណីរបស់គាត់។ ទោះបីជាដែននោះ មិនទាន់ត្រូវបាប់ខ្លួនយ៉ាងណាយកី ក៏សាមីខ្លួនបានដឹងជាដូរការអំពីការសុំបានដែលនេះ ឬ ខ្លួនគាត់បាប់ផ្តើមខ្លួនបានដែលបែបនេះពាល់ពីការសុំបានដែលនេះ”²⁵។ គុណាការសិទ្ធិមនុស្សអើរូបសម្រេចថា រយៈពេលដែលត្រូវបាប់គិត គឺថាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ ១៩៨០ នៅភាគមបន្ទាប់ពី Kangasluoma បានដឹងជាដូរការអំពីការសុំបានដែលនេះ²⁶។

Wladimiroff, សិទ្ធិជនសង្ឃឹម និង ដែនជាប់ទោទ្រ ក្នុងប្រព័ន្ធយកតិចិនិម្ពប្បទណ្ឌ៖ ការវិភាគសុំដែលប្រើប្រាស់ និង និតិវិធី ៤១, ៥៣៨ (Michael Bohlander, ed., ២០០៣), មាននេះ²⁷

http://www.wlaws.com/The_Rights_of_Suspects_and_Accused.pdf (internal citations omitted) #

²⁴ ករណី Kangasluoma ទល់នឹង ប្រទស្សនប្បាំងឆ្លង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ កម្រាមណ្ឌល ២៤-២៥។

²⁵ អូចាងនប់ កម្រាមណ្ឌល ២៤។

²⁶ អូចាងនប់ កម្រាមណ្ឌល ២៤ និង សូមមិនបានដែលករណី Foti et al. ទល់នឹង ប្រទស្សន អូតានី ថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៨១ កម្រាមណ្ឌល ៤៤ (សាមាងនាមក្នុងត្រូវបានបុប្ផ): “គេត្រូវពេញចិត្ត ដោយការកំណត់ពីពេលដែលដួនម្នាក់ត្រូវបាន “បទប្រការ”។ ចំណុចនេះអាចកើតមានឡើងនៅកាលបរិច្ឆេទណាយ នៅមុខសំណើរឿងត្រូវបានបញ្ជីមកចំពោះអុខគុណាការ... អូចាងនប់បរិច្ឆេទបាប់ខ្លួន កាលបរិច្ឆេទពេលជននោះត្រូវបានដឹងជាដូរការថាគាត់នឹងត្រូវបានកិច្ចដំណើរការអំពីការសុំបានដែលនេះ”

ចំណាំ ១០ នៃ ២២

**៨) លោក មាស មុត បានដឹងជាមួយការអំពីការសិរីបន្ថែតតាមខ្លួនគុណភាព ហើយដែល
ប្រយោជន៍បស់គាត់ត្រូវបានដោរប៉ះណាប់**

១៨ លោក មាស មុត ត្រូវបានផ្តល់ជំណើងថា គាត់ជាដឹនសង្ឃឹម²⁷។ សិរីក្រមសិរីបន្ថែត អន្តរជាតិប្រមឈ័ន្ធ Kasper-Ansermet បានសម្រេច និងផ្តល់ជំណើងលោក មាស មុត ថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តិធម៌ការបុគ្គលិកឱ្យបានគ្រប់គ្រង និងផ្តល់ជំណើងលោក មាស មុត ថា “ត្រូវបានចាត់ទុកជាដាច់ខ្លួនម្នាក់ក្នុងចំណោមដនឹងដែឡទ្រួត ដែលទទួលខុសត្រូវឱ្យស្ថិតចំណុចចំពោះបទខ្សែដី ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងរយៈពេលចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៤ ដល់ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៨”²⁸។ ដូច្នេះ មាស មុត វាមានការពេលវេលាបែងចាញ់ការិយាល័យសហគ្រោះក្រមសិរីបន្ថែតបានថា គាត់និងត្រូវចាត់ប្រកាស់។ តាមវីដែលក្រុមសហគ្រោះការពេលវេលាបែងចាញ់ការិយាល័យសហគ្រោះក្រមសិរីបន្ថែតបានថា គាត់និងត្រូវចាត់ទុកជាដាច់ខ្លួនម្នាក់ក្នុងចំណោមដនឹងដែឡទ្រួត ដែលទទួលខុសត្រូវឱ្យស្ថិតចំណុចចំពោះបទខ្សែដី ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងរយៈពេលចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៤ ដល់សង្ឃឹម សិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានថា គាត់និងត្រូវចាត់ប្រកាស់។ សិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានថា “ត្រូវចាត់ទុកជាដាច់ខ្លួនម្នាក់ក្នុងចំណោមដនឹងដែឡទ្រួត ដែលទទួលខុសត្រូវឱ្យស្ថិតចំណុចចំពោះបទខ្សែដី ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងរយៈពេលចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៤ ក្នុងការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់”²⁹។ សូមមើលការដាក់ការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានថា “ក្នុងសំណើរឿង ០០៣, ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់”³⁰។

ឯ កាលបរិច្ឆេទនៃពេលមានការបើកការសិរីបន្ថែតបច្ចេកទេស...។ ខោះបី បើកការគោលបំណងនៃមាត្រា ៦ អនុកម្រាមណ្ឌាតី ១ (មាត្រា ៦.១) ពាក្យថា “បទចោរៗ”អាចមាននឹងជាទូទៅថា “សេចក្តីផ្តើមដឹងជាមួយការមួយទៅបុគ្គលិកឱ្យបានយុទ្ធសាស្ត្រ ពីសំណាក់អាស្សារមានសមត្ថកិច្ចស្តីអំពីការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់” នៅក្នុងការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់ និង ដែលអាចធ្វើឱ្យបែងចាញ់ដល់ស្ថានភាព របស់ជនសង្ឃឹម...”។ សូមមើលការដាក់ការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានថា “ក្នុងសំណើរឿង ០០៣, ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ការបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់”³¹។

²⁷ សេចក្តីផ្តើមដឹងអំពីសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបច្ចេកទេសសង្ឃឹម វិធាន ២១(១)(ឃ) ក្នុងសំណើរឿង ០០៣, ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨ នកសារ D33, កម្រាមណ្ឌាតី ៣។

²⁸ សេចក្តីសម្រេចស្តីឱ្យយុត្តិធម៌ការបុគ្គលិក និង គោលនយោបាយសិរីបន្ថែត តាក់ពីនឹងជនសង្ឃឹម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨, នកសារ D48, កម្រាមណ្ឌាតី ១០៖ “ដើរកាសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់ថា “ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃពេលវេលាបែងចាញ់ការ អ.វ.ត.ក និងសង្ឃឹម [REDACTED] បានការពេលវេលាបែងចាញ់ការសង្ឃឹម ០០៤ នៃការចិត្តក្នុងក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់”³² នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃពេលវេលាបែងចាញ់ការ អ.វ.ត.ក និងសង្ឃឹម [REDACTED] “មក្វើឱ្យរក្សាទុក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតប្រមូលបាន ក្នុងអំពូមពេលវេលាបែងចាញ់ការសង្ឃឹម បញ្ជាក់ថាយុត្តិធម៌ការបុគ្គលិក បានបង្កើតក្រុមសិរីក្រមសិរីបន្ថែតបានប្រកាស់”³³។

²⁹ អូចខាងក្រោម ថ្ងៃទី ១៩។

០០៣/០៣-០៤-២០១៨-អ.វ.ត.ក-ក.ប.ច.គ

ដែលទទួលខុសត្រូវនៃបំផុតចំពោះបទខកដី ដែលបានប្រព័ន្ធឌ្នា ១៧៧៤ ដល់ ១៧៧៨ នៅទី១

- ១៩ ស្ថានភាពរបស់ណាក មាស មុត ព្រៃបាននេងដែលប៉ះពាល់យ៉ាងឡើងដោយការសិុបអង់គ្គតាមដ្ឋាន គុណភាព មិត្តភកក គ្របាល និង សហគមនីរបស់គាត់ ដីងថា គាត់កំពុងស្ថិតក្រោមការសិុបអង់គ្គព ដោយហេតុបាតាតាត់ព្រៃបានចាត់ទុកជាជនសង្ឃឹមមួយប្រចាំបីខែ ដែលប្រព័ន្ធដ្មីបានដ្ឋានជាប្រទៀតដូចនេះ យ៉ាងទូលំទ្រូលាយ^{៣០}។ គាត់ព្រៃប្រឈមមុខនិងការសិុបអង់គ្គដែលរំខានដល់បញ្ហាបូរឆ្នៀត្រូវជាលំខួនរបស់គាត់ (ឬមានមីត្តិប្រជាសង្គមិតិចាងរបស់គាត់) និង អ្នកដិតាងរបស់គាត់ និង មានទូទៅសម្រាប់ ពីអ្នកដែលទិន្នន័យជាតាប់អារម្មណកម្រិតច្បាប់សម្រាប់គាត់^{៣១} និងការផ្ទោមផ្ទោយពីមានតាម បណ្តាញផ្សោមផ្ទោយដែលរំខាន (យ៉ាងហេចធណោស់កំមានមួយលើកដែរ ដែលណាក មាស មុត ព្រៃបង្កិត “ស្នើសុខ” និង “ពួន” នៅក្នុងនៃគាត់ ដើម្បីគេចេមព្យាពីក្រោមអ្នកសារពីមានដែល គាត់មិនត្រូវការ)^{៣២}។

២០ ដែលប្រយោជន៍ដ្ឋីរម្រោប់របស់ណាក មាស មុត ព្រៃបាននេងដែលប៉ះពាល់ ដោយសារសហប្រព័ន្ធ៖រាជ

^{៣០} ស្ថិតិមិន ខោហកណុំ Abby Seif, បុគ្គលិន់ ការរបច្បាយឯកសារ បង្ហាញចូរយើងហៅវិវាគសារសម្រាត់របស់គុណភាព ពាក់ព័ន្ធនិងក្របាយ សារពីមានភ្នំពេញប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៧ មាននៅ <http://www.phnompenhpost.com/national/faulty-link-reveals-khmer-rouge-courts-secret-documents> : “នោះបីជាគណ្តុះកម្មាធាលេខ្លួនក្របាយខ្នាតកំណុះកាលប៉ុណ្ណោះទាំងប្រាំបីប្រព័ន្ធផ្លូវបានកំណត់ចាជាចនសង្ឃឹមសង្ឃឹមដែលកំណត់ចាន ០០៣ និង ០០៤ សំណុំដើរនិងជាន់ដោយអ្នកបូរាល ព្រៃបានគឺជាឯុជាសាធារណៈ និង ពីមាននេះទិន្នន័យជាផ្រៃបានមជ្ឈម្ញមនាសាធារណៈរក្សាទុករប់ខ្នាតមកបើយ៉ាងណាកគី ពីគុណភាពបំផុតបានបញ្ជាច្យសារណៈជាន់ជាន់ទី២”។

^{៣១} ស្ថិតិមិន សេវាប្រើប្រាស់ការបណ្តុះការ និង Touche Pte Ltd, ការផ្តល់សេវាលក្ខុប៊ុបង្កើតបូរឆ្នៀត្រូវ រាយការណាកប្រកាស ភ្នៀវការករយើង និង អនុសាងនិតិវិធានការការបណ្តុះការ ៧, ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ, D56/11/3/1.1; សេវាប្រើប្រាស់ការបណ្តុះការ និង Touche Pte Ltd, ការផ្តល់សេវាលក្ខុប៊ុបង្កើតបូរឆ្នៀត្រូវ រាយការណាកប្រកាស ភ្នៀវការករយើង និង អនុសាងនិតិវិធានការការបណ្តុះការ ២, ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ, D56/11/3/1.3#

^{៣២} ណាក David Eimer, យាតកករខ្ឌារក្រហមរស់នៅក្នុងក្រពុងការប្រព័ន្ធនិវត្តន៍ដែលត្រូវបានបន្តិក្រប់បន្តិក្រប់ក្នុងសារពីរបាយដែលបានបន្តិក្រប់បន្តិក្រប់ត្រូវបានបន្តិក្រប់បន្តិក្រប់ក្នុងការប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងភែពាយដ្ឋានដូចជាសង្គមិតិភាគត្រូវបានបន្តិក្រប់បន្តិក្រប់ក្នុងការប្រជាធិបតេយ្យ និងក្រុមការសម្រាប់ជួលទិន្នន័យជាប្រទេសកម្ពុជាប្រើប្រាស់ និងក្រុមការសម្រាប់ជួលទិន្នន័យជាប្រទេសកម្ពុជាប្រើប្រាស់ ព័ត៌មាន TELEGRAPH, ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ មាននៅ [#](http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/cambodia/10192536/Khmer-Rouge-killers-live-in-contented-retirement-as-Cambodia-struggles-with-the-legacy-of-Pol-Pot.html)

បាន: របស់ជនុញ្ញកំដែលមិនទាន់ត្រូវបានធ្វើប្រកាសជាដូរការ ប៉ុន្មោះ ត្រូវបានចាត់ទុកចាត់បាន ដើម្បីជាកំណើតអង្គភាពក្នុងប្រព័ន្ធប្រកាសជាដូរការ បាន: នេះអនុញ្ញាត ឬ “សាក្សីជួយ” មានមេដាច់ និង បានសិទ្ធិច្បាប់បើលសំណាំរឿងបាន³⁷។

- ២១ ដល់ប្រយោជន៍ផ្លូវជាប់របស់លោក មាស មុត ត្រូវបាននេះដល់ប៉ះពាល់ដឹងដោរ ដោយសារសិទ្ធិ ទួលបានមេដារីរបស់គាត់ ពីមានអត្ថន័យពេញលេញនោះទេ ប្រសិនបើមេដារីរបស់គាត់គ្នានៅក្នុងការ អនុញ្ញាតច្បាប់បើលសំណាំរឿង ហើយដឹងទេ: មិនអាចការពារក្នុងសាក្សីជួយសាកាត់ទេ។ ដូច្នេះដឹងអង្គការ Open Society Justice Initiative បានពន្លាប់ថា “គោលបំណងនៃការទួលបានការអនុញ្ញាតច្បាប់ បើលសំណាំរឿង និងច្បាប់មកក្នុងការសិរីបអង្គត គឺដឹងមិនអនុញ្ញាត ឬមេដារីរបស់ជនុញ្ញាត ការពារសិទ្ធិជាមួលដ្ឋានក្នុងការទួលបានការដំឡើងម្រោះគឺដោយបុគ្គិច្ចិថិជី និងដឹងមិនយកពីដំឡើងប្រសិទ្ធិភាពនៃការសិរីបអង្គត និងដឹងការដំឡើងម្រោះគឺ។ មេដារីការពារក្នុងមិន អាចបំពេញការកិច្ចរបស់ខ្លួនបានពេញមុខងាររបស់ខ្លួនបានពេញលេញនោះទេ ប្រសិនបើគឺជិន អនុញ្ញាត ឬពួកគាត់ច្បាប់បើលសំណាំរឿង បួចបាបូរមបាន រហូតការសិរីបអង្គតដិតចប់បែបនេះ

(ដឹងកន្លែងយោបាយ) ចំពោះអ្នកទីរបស់ឱ្យគាត់ ក្នុងហេដូមួយជាមេបញ្ជាការទាហានដឹងទិញ និងមួយទៀតជាមេបញ្ជាការ ទៅអាកាសនៃកម្មជាប្រជាធិបតេយ្យ និង ចំពោះការចូលរួមចុះសំខាន់ ក្នុងការបង្កើត និង អនុគត់ដែលការ និង គោលបំណងរួម នៃសហគ្រិនកម្មរួម ដល់ប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសកម្មជាទាំងម្មោប់។

³⁶ មាត្រា ១១៣-៧ នៃក្រមិនិរិតិព្រាប្បុទ្ទិភាពបានរាយ ដែលថា “ដែលណាមុកកំដែលមានលេខាងក្រោមនេះក្នុងពាក្យសំរួល មានច្បាប់ជាប្រជាធិបតេយ្យ និង សាក្សីជួយ” ម្នាក់។

³⁷ “ចម្លប្បញ្ញតិបច្ចុប្បន្ន មានបំណងបំបែរដែលសង្ឃឹមដែលក្រិតនៃការសង្ឃឹមការបើរីបគាត់ពីស្ថានាំង ឬច្បាប់ទៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ និង សាក្សីជួយ និង រក្សាទុកសិទ្ធិការពារក្នុងគោលគោល។ បាន: ជាសាក្សីជួយនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៣ និង ត្រូវបើស្រាប់សម្រាប់បុគ្គលិកម្នាក់ដែលត្រូវបានគេបានលេខាងក្រោមនេះថា មេដារីការពារក្នុងម្មោប់ តែពីមាន កសិកាសដាក់បន្ទុកលើគាត់គ្រប់គ្រាន់ ដឹងរឿងក្នុងការសិរីបអង្គតដឹងដោរ ប៉ុន្មោះ គាត់ក្នុងមេដារីការពារក្នុងម្មោប់ ម្នាក់នេះដោរ”។ Jacqueline Hodgson, ជនិស្សរឿង ជនិស្សរោចចាន និង ជនិស្សរីករាជ ក្នុងនិរិតិព្រាប្បុទ្ទិភាពបានរាយ បរិច្ឆេទ កែទម្រង់បច្ចុប្បន្ន, 51 INT'L CRIM. L. Q. 781, 808 (2002)។ មាត្រា ១១៣-៣ នៃក្រមិនិរិតិព្រាប្បុទ្ទិភាពបានរាយ និង ដែលពារក្នុងការសង្ឃឹមដែលបានដឹងដោរ និង ដែលមានសិទ្ធិច្បាប់បើលសំណាំរឿង ដោយចម្លប្បញ្ញតិមាត្រា ១១៤ និង ១១៥-១”។ សូមមើលដែរ Cass. Crim., ផ្លូវ ៤៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៨១, Bull. Crim. n. 171: “Un individu, qui a été mis personnellement en cause par la partie civile et contre lequel le Ministère public a requis, nommément, l'ouverture d'une information, est partie à l'instance. Il doit être, en conséquence, considéré comme ‘inculpé’ au sens de l'article 114 du Code de procédure pénale (1) encore qu'il n'ait pas été entendu par le magistrat instructeur dans les conditions prévues par ledit article.”

នទាំង”³⁸ ។

- ២២ ដោយសារលោក មាស មុត និងភាថ្មូលយើលសំណុំរៀងចាន តាត់មិនត្រូវបានដានដែនធនាំវិការ ជាក់សំណុំក្រុងសំណុំរៀង ០០៣ និងមិនអាចធ្វើឱ្យពហ័ន្ធសារណារបស់ភាគី និងមិនអាចបើង ដំឡាក់ការសេុបរដុំគឺតាមផ្លូវតុលាការណាមួយ ដែលធ្វើឡើងក្នុងសំឡួនពេលវែងការសេុបរដុំគឺ តាមផ្លូវតុលាការនៅបានទេ។ ថាំក្រម Katinka Lahuis និង Rowan Downing ជាថាំក្រម អន្តរជាតិនៃអង្គបុរិជំនួយខ្លះ បានពន្លួលថា “លក្ខខណ្ឌតម្រូវដែនធនាគីមានគោលបំណងចាញា ថា ឯកសារទាំងឡាយដែលបានដាក់ឡើងក្នុងកិច្ចដែនធនីតិវិធី ត្រូវដំឡើងដោយច្បាប់ឡើងក្នុងកិច្ចដែលទទួលរងជលរប់ប៉ែបាណ់ដោយកិច្ចដែនធនីតិវិធីនេះ ដើម្បីពិច្ចកគោលដៃ ការបំពេញចូលប្រឈមដែលប៉ែបាណ់ដោយសេចក្តីសម្រាប់ខ្លួន”³⁹ ។ ការបំពេញចូលប្រឈមដែលប៉ែបាណ់ដោយសេចក្តីសម្រាប់ខ្លួននេះ ត្រូវមានភាពចាប់តាំងពេលពេលរៀងចាន ដែលមានភាពល្អ ក្នុងការសេដ្ឋកិច្ចដែលប៉ែបាណ់ដោយកិច្ចដែនធនីតិវិធី។ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុណ្ណោះជាដោលការណ៍សំខាន់ដែលការពួកគំនិតចិត្ត និង ជាកិច្ចដែនធនីតិវិធីដែលតម្រូវដោយច្បាប់ដែនដោយ ជូនរបាយក្នុងកិច្ចដែនធនីតិវិធីនេះ ថ្មីប្រចិត្តការដោយល្អតែងពីភាគី និង បុគ្គលដែលទទួលរងជលរប់ប៉ែបាណ់ដោយសេចក្តីសម្រាប់ខ្លួន”⁴⁰ ។
- ២៣ វាផាការសំខាន់បំផុត ដែលលោក មាស មុត ត្រូវចូលរួម⁴¹ ក្នុងការសេុបរដុំគឺតាមផ្លូវតុលាការ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលសេុបរដុំគឺនេះនៅ ដែលការិយាល័យសបាទោំក្រមសេុបរដុំគឺ និងសម្រេច

³⁸ លោករៀង Heather Ryan, អង្គការ Open Society Justice Initiative, បញ្ជាក់សេុបរដុំគឺត្រូវការក្របាយ ធ្វើឲ្យមានក្នុងវិញ្ញុតភាក់ភ័ព្យនឹងបញ្ហាចម្លាការ ថ្មីទី ៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ អាជ្ញាកណ្ឌនោះ។

<http://www.opensocietyfoundations.org/voices/troubled-khmer-rouge-investigation-raises-new-transparency-concerns>

³⁹ សំណុំរៀងលេខ ០០៤/០២-០៤-២០៦-អ.វ.ត.ក. (PTC 02), សេចក្តីជានរណរបស់អង្គបុរិជំនួយខ្លះ ទាក់ទិននឹង បណ្តឹង ដំឡាក់នឹងដីរាស្ត្រប្រាយលើការទទួលបយការក្រោកសំខាន់ដែលដាក់ឡើងក្នុងក្រុងក្រាមពួកគំនិតចិត្ត រួចរាល់នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភ: ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D5/2/4/3, កម្រាមណ្ឌលទី ១១ (មានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយអារ្យរឡូត)។

⁴⁰ អូដានបញ្ជាក់ដោយអង្គជំនួយខ្លះសារខ្លួនរហូតដែនធនីតិវិធីតុលាការ ICTY និង ICTR ថាំក្រម Schomburg, “សប្តាហ័ណ្ឌ អន្តរជាតិ សុខិត្តិចិត្តទទួលល្អជាតិ ដួនជាប់ខេត្តមិនមែនត្រូវការក្រុងក្រាមពួកគំនិតិវិធីប្រចាំឆ្នាំនេះ”។ ស្ថាមិត្តិក្រុងក្រាមសប្តាហ័ណ្ឌថាំក្រម Schomburg ស្តីពីបិទ្ធិទទួលបានការធ្វើជាកំណត់ការឲ្យល្អនូវឯកសារ កម្រាមណ្ឌលទី ៣ ក្នុងរៀងក្រុងរៀងក្រុងក្រាមពួកគំនិតិវិធី Krajisnik, IT-00-39-A, សេចក្តីសម្រាប់ក្រុងក្រាមសប្តាហ័ណ្ឌថាំក្រម Krajišnik's ស្តីពីបិទ្ធិដំឡាក់ការក្រុងរៀងក្រុងក្រាមពួកគំនិតិវិធីក្នុងក្រាមរៀងក្រុងក្រាមពួកគំនិតិវិធី។ និង ស្តីពីការក្រុងក្រាមសប្តាហ័ណ្ឌថាំក្រម Krajišnik មានតម្លៃទូទៅ ឬត្រូវបន្ថែមមិនឬណ៍ ជាការត្រូវបន្ថែម។

មាតិលោក មាស មុត ចុងក្រោយនឹងព្រៃបញ្ហានៅដំនួរម្រោងបានចាប់ផ្តើមការសិបអង្គភាពជាមធ្យរគុណភាពនេះ។ នៅក្នុងដំណាក់កាបសិបអង្គភាពនេះ ដែលមែនការពារក្រីត្របំពេញនូវការដោយសំខាន់ខ្ពស់ ក្នុងការពិនិត្យ មិនបានកសារដែលមានក្នុងសំណុំរួម និងធ្វើសំណើសិបអង្គភាព កាលណានូវយោប់យើង្វាត់ បញ្ចាណការរារាំងបំពេញនូវគ្របានពិនិត្យបន្ថែមឡើង⁴¹។ ចំណុចនេះមានលក្ខណៈ សំខាន់ជាតិសេសដឹងដែរ ក្នុងប្រព័ន្ធច្រាប់សុវិល គឺនៅពេលដែលក្រុមមេដារការពារក្រីត្របាន រារាំងបំពេញនូវការអង្គភាពដោយខ្ពស់នេះ⁴²។ មេដារការពារក្រីត្របានប្រើប្រាស់ពេលរៀលនេះ ដើម្បីសិក្សាដែលបានក្នុងសំណុំរួម ដើម្បីត្រូវបង្រៀនក្នុងករណីសំណុំរួម ដែរក្នុងការរារាំងបំពេញនូវការ ការបង្កើតមិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ។

ក) ការបង្កើតមិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ ការិយាល័យសហគម្រោមសិបអង្គភាព មិនបានទាញប្រកាស់មកលើរបាយការជាតិ គឺជាការចូរដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ។

៤៩ ការបង្កើតមិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ “ជនគ្រូនៅទៅ” គឺបានត្រូវដែដារ“ជនសង្ឃឹម” ដែលនេះគឺប្រព័ន្ធដែលការិយាល័យសហគម្រោមសិបអង្គភាពមិនបានដូចជាបានដែលជាការរារាំងបំពេញនូវការ គឺជាការចូរដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ។ ក្នុងរឿងកីឡុស Adolf Hitler នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។ ក្នុងរឿងកីឡុស Adolf Hitler នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។ ក្នុងរឿងកីឡុស Adolf Hitler នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។

⁴¹ សូមមិនវិធាន ៥៥(១០)

⁴² សូមមិនរឿងកីឡុស នានាឌីអូរដែលបានបង្កើតឡើង ០០១/០៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសិស លិខិតពី កសិស ធ្វើឡើកនៃក្រុមមេដារការពារក្រីត្រដែលបានបង្កើតឡើង ក្នុងការិយាល័យសហគម្រោមសិបអង្គភាព លិខិតចុះថ្ងៃទី ១០ មករា ២០០៨ និងកសិសលទ្ធភាព A110/1 ទីពីរ ឬ “នៅចំពោះមុខគុណភាពនេះ អំណោចចំពេញក្នុង សូមមិនបង្កើតបាននោះទេ” និងក្នុងការិយាល័យសហគម្រោមសិបអង្គភាព នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។ ក្នុងរឿងកីឡុស Hitler នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។ ក្នុងរឿងកីឡុស Hitler នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។

⁴³ “តិវិយាបទនេះ ព្រៃបានសង្ឃឹមបង្កើតក្នុងសំណាក់របស់ Aristotle។ ការពិណិត្យនៅក្នុងក្នុងសំណាក់របស់គ្មានសិទ្ធិរបស់គុណភាព ដែលការពារក្រីត្របានបង្កើតឡើង ដើម្បីដោយសារតាមរយៈចំណាំដែលមែនជាប្រព័ន្ធទៅ” និងក្នុងការិយាល័យសហគម្រោមសិបអង្គភាព នឹងបង្កើតមិនអាមិនដើម្បីបង្កើតបាននោះទេ⁴³។

សិទ្ធិមនុស្សអើរូប បានពន្លាប់ដូចខោះថា៖

នៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ជាទុទៅ ថាដោះការដំនឹងម្រោគីដោយយុត្តិធម៌ តើគេគាំទ្រ “ខ្លួនសារ” ជាង “ទូរស័ព្ទ” ទាក់ទងនិងទទួលបាន “បទចោរ” នេះ...។ គុណភាពត្រូវត្រូវការមិនបានការពិនិត្យដែលពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីកំណត់ថាទីណាន “បទចោរ” ណាមួយដែរ ឬបានណា...។ ដើម្បីសេស ស្ថានភាពរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសំ ក្នុងវិធានម្នាក់ដាក់ជារមាន ត្រូវពេមានការ ត្រួតពិនិត្យ បញ្ជាប់ពីមានករណីដូចខោះកើតឡើង និងដើម្បីគាលបំណងដោយមាត្រា និងស្ថិកការការពារសិទ្ធិ របស់មេដារការពារកើត⁴⁴។

- ២៥** ទោះបីជាវិធានទាំងនេះមិនបានបញ្ជាក់ចុចបានម្នាក់លាស់ ថាគើតចាប់ពីត្រូវមច្ចេកចាយ ទីបនទ ម្នាក់អាមេរិកយោជាកីម្បយ ឬត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតចុចបានមិនបានសំណុំរឿងយោងកំដាយ កំ ការទូទៅភាពម្នាក់លាស់នេះ មិនអាមេរិកវារិយាលឺយសបានចោរក្រោមលើបរអង្គត ក្នុងការផ្តល់ការ អនុញ្ញាតចុចបានមិនបានសំណុំរឿងនេះបាននោះដោយ។ វិធាន ២១ តម្រូវក្រុមវិយាលឺយសបានចោរក្រោម លើបរអង្គត ហកស្រាយម្នាក់តុលិកការបង្កើត អ.វ.ត.ក និង វិធានផ្ទុកងុំ ក្នុងនឹងយុម្ភយោងដែលការពារ ដល់ប្រយោជន៍ដែលរឿង ដន្លេត្រូវចោរ និង ដន្លេចាប់ចោរជានិច្ច។ ការវិយាលឺយសបានចោរក្រោម លើបរអង្គតមានសមតុកិច្ច និងការត្រួតពិច្ចផលការអនុញ្ញាតចុចបានមិនបានសំណុំរឿង ក្នុងករណីដែល ការចូលមិនបានសំណុំរឿងនេះមានភាពចាំបាច់ដើម្បីការពារសិទ្ធិជាមួលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានការ ដំនឹងម្រោគីដោយយុត្តិធម៌។ ការផ្តល់ការអនុញ្ញាតចុចបានមិនបានសំណុំរឿងនិងមិនបង្ករដលប់បាល់

ម្នាក់ មិនអាមេរិកម្នាក់ចុកជាមួល ដើម្បីចូលរួមចោរនិងករណីជាក់លាក់ទាំងអស់ ដែលនឹងកើតឡើងនៅពេលក្រោយបានទេ។ ជារឿយៈ គេត្រូវតែកសម្រួលវិធានម្នាក់ចុកដែលអនុវត្តម្នាក់ចុក។ កាលណាបាបូលម្នាក់ចុកប៉ុណ្ណាលបច្ចុមនាមអយុត្តិធម៌ ឬកើតលើដៃក្នុងការបារោងដែលបានការពារក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធមួលដ្ឋាន និង កែសម្រួលរាជីមាន សមាគារ”⁴⁵ GEORGE C. CHRISTIE, យុត្តិសារា អគ្គបទ និង ការបកស្រាយអំពីស្ថានវិទ្យានម្នាក់, AMERICAN CASEBOOK SERIES 714 (West Publishing Co., St. Paul, Minnesota, 1973) (មានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយអក្សរទ្រួត)។ ស្ថានមីលីហិដីដែរ គុណភាពពិសេសសម្រាប់ប្រទេស លើបង់ ដីការបញ្ចូនរឿងឡានចោរក្រោមអនុបុន, CH/PRES/2010/01, ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ កម្រាមណ្ឌលទី ១៦។ ក្នុងដីការនេះ ចោរក្រោម Casseese បានរកណើព្យាយារ វិធាននៃទម្រង់អាមេរិកមានលក្ខណៈ មិនពិនិត្យក្នុង “កិច្ចដំណឹងការនិទ្ទេក្នុងប្រព័ន្ធនេះ” ជាតិការអនុវត្តប៉ុណ្ណោះ (១) រាយនិងនិងដើម្បីដើម្បីចូលរួមចោរ សិទ្ធិជាមួលដ្ឋានរបស់ដន្លេចោរ ដន្លេដោរគ្រោះ ឬ សាក្សី ឬ ឬ ដន្លេទេរិភ័ពដែលបង្ហាញនៅថ្ងៃពេលការពារក្នុងការបង្ហាញ អនុវត្ត និង (២) រាយនិងបណ្តាលទីរួមចោរដែលបង្ហាញនៅថ្ងៃពេលការពារក្នុងការបង្ហាញ ការព្រឹមប្រព័ន្ធ និង យុត្តិធម៌តាប់រកស្រាវោះទេ”⁴⁶

⁴⁴ រឿងកើត Adolf Eichmann ប្រទេស អង្គិស្ស ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៨៧ កម្រាមណ្ឌលទី ៣០ (សម្រាប់មានក្នុងការបានបុរិច្ឆេទ)

គុបករណ៍តាំងជាប្រធ័ន⁴⁸ និង ក្នុងរដ្ឋមន្ត្រាបស់រដ្ឋជាប្រធ័ន⁴⁹។ ក្នុងសំណើរឿង ០០១ និង ០០២ ការចោទប្រកាស់ថាប់ដីមហ៌កីឡាមនានាចុះភ្លាម បន្ទាប់ពីការិយាល័យសប្តាហ្វុក្រោមសុបអង្គត ថាប់ដីមឌូលបានសំណើរឿង⁵⁰។ ផ្លូវក្នុងសំណើរឿង ០០១ និង ០០២ ឈាង មាស មុក ត្រូវបានសុប អង្គតធមេរាយការិយាល័យសប្តាហ្វុក្រោមសុបអង្គតអស់យេវណ៍ពេលដីត ៥ ឆ្នាំ⁵¹ ដោយមិនបានអនុញ្ញាតឲ្យគាត់ចូលមិនបានសំណើរឿង និងចូលរួមក្នុងការសុបអង្គតក្នុងរំទួងណែល នេះទី២។

៤១ ថ្វីក្រម Katinka Lahuis និង Rowan Downing ជាថ្វីក្រមអនុរដ្ឋជាតិនៃអង្គបុរជំនួយច្រៃ៖ បានបង្កើតឱ្យយោបល់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព័ន្ធឌីជីតិត្រីត្រូវបានស្ថាបនដោយខ្លះ

ថាប់តាំងពីពេលបែកកិច្ចសុបស្ថាបរបុរាណដល់ពេលប្រកាសបញ្ជាប់កិច្ចសុបស្ថាបរិញ្ញា និងរហូតមកដល់ពេលនេះ សប្តាហ្វីក្រមសុបអង្គត តាំងនូវដំណឹងជាត្រូវការដល់បុគ្គលិណៈបានលើការដោលសង្ឃឹម នៅក្នុងដំណឹងជាតិកាសមិនបានបញ្ជាផីរឿងមួយសុបស្ថាបរិញ្ញា នូវបទនោះ ឬ តាំងផ្តល់ព័ត៌មានអំពីកិច្ចសុបស្ថាបរិញ្ញាដែលបានទីនេះទេ។ វិធីបានក្រោមនេះខុសពី

ដែលបំពានឱីសែចក្តីប្រកាសនេះ និង ប្រជាមករបែងពីចុះឈានការវិសេះដែលបានដឹងទៀត មាត្រា ១៨(១) នៃកតិកាសមិនបានបញ្ជាផីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិមេរាបាយ ដែងចា “ដួងទាំងអស់ត្រូវមានសិទ្ធិសុខាន់ចំណោះគុណភាព និង សារត្រូវ”។ មាត្រា ៧៦ នៃកតិកាសមិនបានបញ្ជាផីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិមេរាបាយ ដែងចា “ដួងទាំងអស់ត្រូវមានសិទ្ធិសុខាន់ចំណោះច្បាប់ និង ត្រូវចូលបានការការពាររស្សីន្តុ ដោយច្បាប់ ដោយតុមានការវិសេះដឹង”។

⁴⁸ សូមរួមឱ្យ ពិធីសារ លេខ ១៧ នៃអនុសញ្ញាសុប្បាប់ការពារសិទ្ធិមនុស្ស និង សេវាការជាមួលដ្ឋាន អនុញ្ញាសន្តុរការវិការសិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៧៤។

⁴⁹ សូមរួមឱ្យ ឧទាហរណ៍ ធម្មនុញ្ញបស់សប្តាហ្វីក្រម, វិសោធនកម្មប៊ីទី ១៤; ធម្មនុញ្ញបាតំង, អនុម័តិវិញ្ញាតា ១៩៨៨, មាត្រា ១; ធម្មនុញ្ញបស់សាធារណរដ្ឋសប្តាហ្វីក្រម ២; សេចក្តីប្រាងច្បាប់សិទ្ធិរបស់ប្រទេស លុយដីលោក្បែងដ្ឋា ១៩៩០ ភាគ ២ កម្រាមណ្តុរី ឱព; ធម្មនុញ្ញសាធារណរដ្ឋច្បាប់ឯ្យូង, ថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៣, មាត្រា ៣៧; ធម្មនុញ្ញសាធារណរដ្ឋសង្គមិយមប្រជាធិបតេយ្យប្រើប្រាស់បានបញ្ជាផីពី មាត្រា ៣៧; សេចក្តីប្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញប៊ីទីមួយទៀត់សាធារណរដ្ឋ ហូបី, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៨ មាត្រា ៤៤។

⁵⁰ ឧទាហរណ៍ ឈាង សារី និង ឈាង សារី និង ថ្វីក្រម អវិត្ត ត្រូវបានចោទប្រកាស់នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ មិនដល់ប្រាក់ដែលបានបញ្ជាផីពីការវិសេះដឹងបញ្ជាផីរឿងមួយសុបស្ថាបរិញ្ញា និង ការរៀបចំអង្គតិត្រូវការបានចាប់ដីម៉ាម សូមរួមឱ្យ សំណើរឿង ៩៩ ជារ et al., ០០២/១៩-០០៧-ECCC/OCIJ, សេចក្តីសម្រួលិកបាត់ខ្លួន, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ C14, ទំព័រទី ៧៤ សំណើរឿង ៩៩ ជារ et al., ០០២/១៩-០០៧-ECCC/OCIJ, សេចក្តីសម្រួលិកបាត់ខ្លួន, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ C15, ទំព័រទី ៧។

⁵¹ ដំណឹងជាតិអង្គតិត្រូវបានបញ្ជាផីរឿងមួយសុបស្ថាបរិញ្ញាប៊ីកិត្តិវិរបស់សប្តាហ្វីក្រម ពាក់ព័ន្ធនឹងកងទ័ព្យដីរក្សាគម្មជាតា ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D56/3.1។ យោងការសេចក្តីសម្រួលិកបាត់ខ្លួនបានចាប់ដីម៉ាម ពាក់ព័ន្ធនឹងកងទ័ព្យសំណើរឿងជាតិអង្គតិត្រូវបានបញ្ជាផីរឿងមួយសុបស្ថាបរិញ្ញាប៊ីកិត្តិវិរបស់សប្តាហ្វីក្រម និង កងទ័ព្យដីរក្សាគម្មជាតា ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D58, កម្រាមណ្តុរី ៣ ដំណឹងជាតិអង្គតិត្រូវបានបញ្ជាផីរឿងមួយសុបស្ថាបរិញ្ញាប៊ីកិត្តិវិរបស់សប្តាហ្វីក្រម និង កងទ័ព្យដីរក្សាគម្មជាតា ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ តាមរយៈសេចក្តីសម្រួលិកបាត់ខ្លួនប៊ីកិត្តិវិរបស់សប្តាហ្វីក្រម និង កងទ័ព្យដីរក្សាគម្មជាតា ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ទៅ។

003/04-05-២០០៥-អ.វ.ត.ក-ក.ប.ច.គ

អាស្រែយដឹងចាន់របស់ខ្លួនសំរាងហេតុខាងលើ ក្រុមមេដារីការពារកីរិយាលើយសបាទ់ក្រុម
ឡើបអង្គភម្ពតាមអនុញ្ញាតប្រព័ន្ធមាស មុត និង ក្រុមមេដារីការពារកីរិយាលើយសបាទ់ក្រុម
សំណុំរឿង ០០៣ និងចូលរួមក្នុងការឡើបអង្គភម្ពតាមផ្លូវតុបាករ។

សូមលោកថាក្រុមទូលនូវកីឡារំពោះយើងខ្ញុំ

ហត្ថលោខា

ហត្ថលោខា

អារ៉ា ឧទិត្យម

Michael G. KARNAVAS

សប្តមេដារីរំបស់លោក មាស មុត

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣

ទំនាក់ ២២ នៃ ២២